

Міністерство освіти і науки України
Одеська обласна рада
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська національна наукова бібліотека
Одеська обласна універсальна
наукова бібліотека ім. М. С. Грушевського
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
Харківська державна академія культури
Університет Країни Басків (Іспанія)
Одеський національний політехнічний університет

**ІНФОРМАЦІЙНА ОСВІТА
ТА ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ
XXI СТОЛІТТЯ**

МАТЕРІАЛИ

XII Міжнародної науково-практичної конференції

*м. Одеса
11–13 вересня 2019 року*

За загальною редакцією
В. Г. Спрінсяна

Одеса
«Астропринт»
2019

УДК 378.4.007(477.74)(063)

I-741

Редакційна колегія:

Г. О. Оборський — доктор технічних наук, професор, дійсний член Академії інженерних наук України, заслужений працівник освіти України, ректор Одеського національного політехнічного університету;

В. Г. Спрінсян — кандидат мистецтвознавства, доцент, заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій ОНПУ, голова Асоціації документознавців України;

В. М. Шейко — доктор історичних наук, професор, дійсний член (академік) Національної академії мистецтв України, ректор Харківської державної академії культури;

О. В. Шевченко — доктор наук з соціальних комунікацій, професор кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Одеського національного політехнічного університету;

Т. В. Розова — доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри культурології, мистецтвознавства та філософії культури Одеського національного політехнічного університету;

М. М. Чурсін — доктор педагогічних наук, доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Одеського національного політехнічного університету;

Н. Ф. Баландіна — доктор філологічних наук, професор кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Одеського національного політехнічного університету;

В. Ю. Жарких — доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії та методології науки Одеського національного політехнічного університету;

С. Х. Литвин — доктор історичних наук, професор, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна);

Т. В. Новальська — доктор історичних наук, професор, зав. кафедри інформаційних технологій Київського національного університету культури і мистецтв;

Мадарьяга Неря — PhD-доктор філософії, професор класичних і слов'янських мов гуманітарного факультету Університету Країни Басків (Іспанія);

О. М. Анісімова — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри інформаційних систем управління факультету математики та інформаційних технологій Донецького національного університету імені Василя Стуса (Вінниця, Україна);

Ю. С. Амельченко — заслужений працівник культури України, директор Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М.С. Грушевського;

Ю. І. Палеха — кандидат історичних наук, професор завідувач кафедри документознавства та інформаційно-аналітичної діяльності Європейського університету (Київ, Україна);

Т. Л. Бірюкова — кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Одеського національного політехнічного університету;

О. О. Татакі — старший викладач кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Одеського національного політехнічного університету

Відповідальна за випуск **О. О. Татакі**

Друкується за рішенням вченої ради Одеського національного політехнічного університету (*протокол №9 від 25 червня 2019 року*)

Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI I-741 століття: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 11–13 вересня 2019 року) / за заг. ред. В. Г. Спрінсяна ; ред. кол.: Г. О. Оборський, В. Г. Спрінсян, В. М. Шейко [та ін.] ; відп. за вип. О. О. Татакі. — Одеса : Астропринт, 2019. — 312 с.

ISBN 978-966-927-534-9

Збірник укладено на основі матеріалів XII Міжнародної науково-практичної конференції з проблем інформаційної освіти, комунікативної компетенції, інформаційної культури сучасного фахівця, філософії кроскультурної комунікації та розробки й впровадження інноваційних освітніх технологій. До збірника також увійшли статті й тези доповідей, в яких розглядаються актуальні проблеми кола наук із соціальних комунікацій та суміжних галузей знань.

Розрахований на наукових працівників, фахівців інформаційної сфери, викладачів, аспірантів, студентів і всіх, хто цікавиться заявленою проблематикою.

УДК 378.4.007(477.74)(063)

Матеріали конференції публікуються в авторській редакції
Відповідальність за зміст статей покладається на авторів

ISBN 978-966-927-534-9

<i>Бабіна В.О.</i>	Громадянське суспільство: поняття, ознаки, особливості розвитку	248
<i>Ханиєва М.Х., Козарезова Т.Е.</i>	Влияние медиа на общество	252

ЖУРНАЛІСТСЬКА НАУКА І ОСВІТА: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

<i>Мельник С.М.</i>	Ключові тенденції розвитку телевізійної тревел-журналістики Одеського регіону	257
<i>Литвинська С.В.</i>	Особливості контенту газети «Схід та Захід разом» як сучасного періодичного видання	264
<i>Біловус Л.І.</i>	Повоєнна українськомовна періодика діаспори США у збереженні національної пам'яті	267
<i>Лугова Т.А., Панькевич О.О.</i>	Інтерактивні методи навчання для подолання пізнавально-психологічних бар'єрів під час формування комунікативних компетентностей майбутніх журналістів	274
<i>Брайченко С.Л.</i>	Прагматичні властивості журналістської інформації.....	289
<i>Масі Н.І.</i>	Публіцистичний твір у системі масової комунікації: до постановки питання	293
<i>Якубовська М.Г., Колесов Є.І.</i>	Глянцеві видання в умовах конвергенції	299
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ		305

3. Маклюэн Г.М. Понимание Медиа: Внешние расширения человека. М.: «Гиперборей», «Кучково поле», 2007. 464 с.

4. Тоффлер, Э. Метаморфозы власти. М.: АСТ, 2004. 672 с.

У статті розглянута проблема соціальної комунікації з визначенням сутності феномену, його специфіки і ролі в суспільстві.

Ключові слова: соціальна комунікація, інформаційні комунікаційні технології, інформаційне суспільство, соціум.

The article deals with the problem of social communication with the definition of the essence of the phenomenon, specificity and role in society.

Keywords: social communication, information and communication technology, information society, communication, society.

УДК 321.107

В.О. Бабіна

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ

У статті робиться спроба здійснити загальнотеоретичний та філософсько-правовий аналіз громадянського суспільства. Особлива увага приділяється завданням громадянського суспільства, а також впливу громадянського суспільства на утворення політичної демократії.

Ключові слова: громадянське суспільство, громадська організація, громадський інститут, громадський рух, демократія, влада, правовий порядок, правова держава.

Поняття «громадянське суспільство» – одне з ключових понять сучасної політології. Актуальність теоретичних і практичних аспектів цього поняття обумовлена зростанням ролі і впливу демократичних цінностей, принципів і інститутів, а також підвищенням ролі громадян і їх добровільних об'єднань у всіх сферах життєдіяльності суспільства.

Громадянське суспільство історично склалося як «система незалежних від держави громадських інститутів і відносин, які покликані забезпечити умови для самореалізації окремих індивідів і

колективів, реалізації приватних інтересів і потреб» [2, с. 30]. Структуру громадянського суспільства утворюють некомерційні організації, добровільні асоціації громадян, здатних конструктивно взаємодіяти в ім'я загальних цілей.

Найбільша кількість зосереджена в великих містах, особливо в Києві, Харкові, Львові, Одесі, Дніпрі. Київ, безумовно, лідирує серед інших міст по загальній чисельності громадських організацій. Пояснюється це тим, що великі міста є культурними центрами з високим відсотком інтелігенції серед населення, а згідно з результатами опитувань, найбільш активними творцями і учасниками організацій третього сектора в Росії є особи, які мають вищу освіту і гуманітарні професії. В даний час чисельність НКО в Україні становить приблизно 227,5 тисяч [3, с. 8].

За своєю природою, громадянське суспільство є неполітичним. Але сьогодні в сфері активної внутрішньої і зовнішньої політики, що проводиться державами, громадянське суспільство змушене займатися політикою в тій мірі, в якій вимагає об'єктивна реальність. У надрах громадянського суспільства можуть виникати і виникають політичні об'єднання, в міру необхідності політизуються громадські організації та руху.

Сфери та напрямки діяльності громадських організацій в Україні надзвичайно різноманітні. Тут захист прав громадян та правова просвіта, охорона природи і екологічна просвіта, захист прав споживачів, робота з дітьми та підлітками з віддалених і неблагополучних районів, що відкриває їм доступ до цікавого і різноманітного способу життя, до сучасних знань, краєзнавство і вивчення історії «Малої батьківщини», пошук безвісти зниклих в роки Великої Вітчизняної війни і багато, багато іншого.

Основна задача структур громадянського суспільства – забезпечення «повноцінного і стійкого зворотного зв'язку з усіма трьома гілками влади» [1, с. 4]. У відсутності цього владна система ізолюється і починає стагнувати. Розвиваються корупція, клановість, прагнення до вирішення проблем будь-якими, найчастіше протизаконними методами. Само по собі громадянське суспільство не є гарантією від корупції і тяги до авторитаризму, але його відсутність робить ці негативні явища неминучим елементом політичного й економічного життя.

Необхідне пояснення. По-перше, громадянське суспільство не є лише щось відмінне від держави, але і тісно пов'язане з ним. Наприклад, політична партія, яка перемогла на виборах (особливо на «кадровому» рівні) фактично вже переміщається з громадянського суспільства в сферу держави (і навпаки, залишає останню, стаючи опозицією). Громадянське суспільство не стільки «йде» від держави, скільки формує його відповідно до своїх цінностей та інтересів [2, с. 32].

Саме тому громадянське суспільство і утворює природний фундамент політичної демократії, без якого остання просто неможлива або неефективна. Можна згадати відому думку І. Канта про те, що про правовий порядок і правову державу можна говорити лише там, де «суспільство (незалежно від держави) у своєму розпорядженні має засоби і санкції для того, щоб змусити дотримуватися своїх членів певних моральних та поведінкових норм. А з моральних норм відповідно виростають правові» [4, с. 52].

Можна стверджувати, що в Україні складаються політико-правові обставини для активного становлення громадянського суспільства. Однак для кожної країни в тій чи іншій мірі існують як обмеження, так і передумови виникнення і розширення даного типу організації соціуму.

У зв'язку з цим, як і раніше актуальними залишаються сказані понад століття тому Б. Н. Чичеріним слова: «Держава, в якій затримується громадська самодіяльність, не в змозі змагатися з вільними країнами, де всі суспільні сили розвиваються на повному просторі і призиваються до сприяння спільної мети» [5, с. 231].

Поки що незміцнілі інститути «третього сектора» можуть і повинні стати джерелом розвитку і будуть сприяти політичному самовизначення того стану соціуму, яке мається на увазі поняттям «громадянське суспільство». В якості ідеального результату політичного самовизначення тут виступає система, описувана в рамках моделі «правова соціальна держава – громадянське суспільство», якій відповідає оптимальний рівень кореляції інтересів влади і суспільства, а також тип культури, основні параметри якої визначаються критерієм

«громадянськості». Говорячи про становлення громадянського суспільства як поступальний процес (при цьому, не заперечуючи, а підкреслюючи його соціокультурну своєрідність для кожної країни) ми можемо розглядати його як шанс національної консолідації та сталого розвитку, який Україна не повинна упустити.

Список використаних джерел

1. Бородкін Ф. М. «Третій сектор» в державі благоденства // Світ.2002. № 2.
2. Гаджиєв К. С. Концепція громадянського суспільства: ідейні витoki і основні віхи формування // Питання філософії. 1991. № 7.
3. Колесніченко А. В. Рахунок пішов на тисячі: чиновники продовжують ревно скорочувати кількість некомерційних організацій // Нові вісті. 2008. 9 квітня.
4. Коновалова Л. Н. Громадянське суспільство в реформованій Україні: проблеми, механізми взаємодії, міжнародні аспекти. К., 2002.
5. Чичерін Б. Н. Філософія права. СПб., 2000.

В статтє делается попытка осуществити общетеоретический и философско-правовой анализ гражданского общества. Особое внимание уделяется задачам гражданского общества, а также влияния гражданского общества на образование политической демократии.

Ключевые слова: *гражданское общество, общественная организация, общественный институт, общественное движение, демократия, власть, правовой порядок, правовое государство.*

The article attempts to carry out a General theoretical and philosophical-legal analysis of civil society. Particular attention is paid to the tasks of civil society, as well as the impact of civil society on the formation of political democracy.

Keywords: *civil society, public organization, public institution, public movement, democracy, power, legal order, legal state.*